

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ПРОГРАМА

**індивідуальної усної співбесіди зі спеціальності зі спеціальності 035 Філологія
спеціалізації 035.034 Слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша –
російська**

освітньо-професійні програми:

Філологія. Переклад (українська, російська, польська)

Філологія. Мова та література (російська)

Переклад, міжкультурна та ділова комунікація (російська, польська)

Прикладна філологія (російська, англійська)

Спеціальність 014 Середня освіта

спеціалізації 014.025 Російська мова і література

освітньо-професійні програми:

Середня освіта. Мова і література (російська)

Російська і англійська мови

**(для осіб, які переводяться, поновлюються, вступають для здобуття другої вищої
освіти та паралельного навчання)**

Затверджено:

На засіданні Вченої ради МДУ

протокол № 11 від 10 травня 2022 р.

Програма індивідуальної усної співбесіди зі спеціальності зі спеціальності 035 Філологія спеціалізації 035.034 Слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша – російська освітньо-професійні програми: Філологія. Переклад (українська, російська, польська), Філологія. Мова та література (російська), Переклад, міжкультурна та ділова комунікація (російська, польська), Прикладна філологія (російська, англійська), Спеціальність 014 Середня освіта спеціалізації 014.025 Російська мова і література, освітньо-професійні програми: Середня освіта. Мова і література (російська), Російська і англійська мови (для осіб, які переводяться, поновлюються, вступають для здобуття другої вищої освіти та паралельного навчання). Київ : МДУ, 2022. 9 с.

Укладачі: Педченко О.В., к.філол.н., зав. кафедри слов'янської філології та перекладу, Голоцукова Ю.О. к.філол.н., доцент кафедри слов'янської філології та перекладу,

Рецензенти:

Гайдук Н.А., к.філол.н., доцент, в.о. зав.кафедри теорфії та практики перекладу МДУ
Лабєцька Ю.Б., к.філол.н., доцент, в.о. зав.кафедри грузької філології і перекладу

Затверджено на засіданні кафедри слов'янської філології та перекладу
Протокол №10 від 26 травня 2022 р.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

При переведенні або поновленні на 2-4 курси спеціальності 035 Філологія, спеціалізації 035.034 Слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша – російська, та спеціальності 014 Середня освіта, спеціалізації 014.025 Російська мова і література, при вступі для здобуття другої вищої освіти та паралельного навчання вступники проходять фахову співбесіду із використанням інформаційно-комунікаційних технологій Zoom, Viber, WhatsApp, Telegram, Google Meet тощо.

Основою Програми проведення співбесіди з відновлення або переведення студентів для навчання на освітньому ступені «Бакалавр» є робочі програми з курсів сучасної російської мови та історії зарубіжної літератури як спеціальними навчальними дисциплінами, що визначають підготовку студентів і забезпечують їх основну теоретичну і практичну базу для виконання професійних обов'язків. Обсяг матеріалу за співбесідою збільшується відповідно до курсу, на який претендент поновлюється.

Співбесіда є формою виявлення ступеня готовності претендента до поновлення навчання на відповідному курсі або переведення його в МДУ на відповідний курс, до подальшої навчальної та наукової діяльності за обраною спеціальністю. Під час співбесіди оцінюються знання із спецпредметів, отримані за час попереднього навчання з метою зарахування їх на подальше навчання за програмами освітнього ступеня «Бакалавр».

На співбесіду з абітурієнтами, які відповідно до Правил прийому в МДУ в 2021 році можуть бути зараховані за результатами співбесіди з предметів конкурсного циклу, відводиться, як правило, від 20 до 30 хвилин.

Абітурієнту поставляють два питання: перше – з російської мови, друге – з зарубіжної літератури.

У ході співбесіди претендент повинен:

- показати певні вміння і навички, відповідаючи на запропоноване запитання;
- виділити головне і другорядне;
- аргументувати теоретичні положення фактичним матеріалом, прикладами практичного характеру;
- порівнювати і зіставляти мовні та літературознавчі факти;
- представляти різні точки зору провідних вчених;
- мати свій обґрунтований погляд на проблемні питання;
- показати знання іноземної мови.

Програма для співбесіди включає в себе питання теоретичного характеру, відповіді на які неможливі без пов'язання їх з ілюстративним матеріалом з мови та літератури.

ПИТАННЯ З РОСІЙСЬКОЇ МОВИ

(складені відповідно до програми підготовки студентів
освітнього ступеня «Бакалавр»)

Для поновлення або переведення на II курс, вступу для здобуття другої вищої освіти та паралельного навчання

1. Основні одиниці фонетичної системи.
2. Артикуляційна класифікація звуків сучасної російської мови.
3. Акустична класифікація звуків сучасної російської мови.
4. Звукові зміни в сучасній російській мові.
5. Московська фонологічна школа.
6. Системи голосних і приголосних фонем.
7. Російська графіка і її історія.
8. Основні принципи російської орфографії.
9. Основні правила російської літературної вимови.
10. Типи лексичних значень слів.
11. Структура лексичного значення. Сема як мінімальний компонент значення слова.
12. Типи зв'язків між лексико-семантичними варіантами: метонімія, метафора, гіперогіпонімія, енантіосемія.
13. Структура багатозначності слів: радіальна, ланцюжкова, радіально-ланцюжкова. Семантична тотожність слова.
14. Активна і пасивна лексика сучасної російської мови.
15. Фразеологізм і його основні властивості. Семантична і лексико-граматична структура фразеологізма.

Для поновлення або переведення на III курс та паралельного навчання

16. Морфема і слово. Їх загальні ознаки і відмінності. Поняття про алломорф і варіант морфеми.
17. Типи афіксальних морфем (префікси, суфікси, флексії, постфікси).
18. Поняття граматичної основи слова. Типи основ.
19. Твірна основа. Структурна і семантична співвідносність похідної основи з твірною основою.
20. Словотворчий тип. Продуктивні і непродуктивні словотворчі типи.
21. Морфемні і неморфемні способи словотвору.
22. Лексико-граматичні розряди іменників.
23. Категорія роду іменників. Її значення та способи вираження.
24. Система відмінкових форм і значень. Фактори, що зумовлюють значення відмінкових форм.
25. Лексико-граматичні розряди прикметників.
26. Короткі форми якісних прикметників. Категорія ступеня порівняння прикметників.

Для поновлення або переведення на IV курс та паралельного навчання

27. Дієслово як частина мови. Обсяг дієслівної лексики.
28. Основи дієслова, їх формотворчі функції. Продуктивні і непродуктивні класи дієслів у російській мові.
29. Категорія виду дієслова. Способи утворення видової пари.
30. Перехідні та неперехідні дієслова. Їх зв'язок з категорією об'єктності.
31. Категорія способу дієслова. Граматичне значення і способи вираження способових відношень.
32. Прислівник як атрибутивна форма дієслова.
33. Дієприслівник як атрибутивна форма дієслова.
34. Службові частини мови. Загальна характеристика.
35. Підрядні зв'язки слів у словосполученні: узгодження, керування, прилягання, відмінкове прилягання.
36. Принципи класифікації словосполучень.

37. Речення як основна синтаксична одиниця. Основні ознаки речення.
38. Структурний, семантичний і комунікативний аспекти речення.
39. Члени речення як структурно-семантичні компоненти речення. Морфологізовані і неморфологізовані члени речення.
40. Структурно-семантичні типи односкладних речень.
41. Структурно-семантичні різновиди неповних речень.
42. Ускладнення формальної і семантичної структури простого речення. Різновиди ускладненого речення.

ПИТАННЯ З ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

(складені відповідно до програми підготовки студентів
освітнього ступеня «Бакалавр»)

Для поновлення або переведення на II курс та паралельного навчання

1. Термін і поняття «антична література», її хронологічні межі. Міф як історико-культурна категорія, етапи розвитку грецької міфології (А. Тахо-Годи).
2. Гомерівський епос. Гомерівське питання: історія виникнення і сучасний стан. Міфи про троянську війну: історична дійсність та її художнє осмислення.
3. Становлення і розвиток жанру трагедії (Есхіл, Софокл, Евріпід).
4. Давня аттична комедія (Арістофан).
5. Римський театр: публічні видовища. Комедія (паліата, тогата і т.д.). Звернення до новоаттичної комедії (Плавт, Теренцій).
6. Життя та основні періоди творчості Вергілія, Горація, Овідія. Римська любовна елегія: Тібулл, Проперцій.
7. Сатиричне відтворення дійсності в «Сатириконі» Петронія. Байки Федра, відношення Федра до грецьких зразків і сучасної дійсності. Сатири Ювенала: об'єкти сатиричного зображення, форми і засоби викриття.
8. Апулей - філософ і софіст. Ідейно-філософська концепція «Метаморфоз», особливості композиції і хронотопу, значення вставних новел.
9. Народна поетична творчість раннього Середньовіччя. Героїчний епос зрілого Середньовіччя.
10. Данте як представник перехідного етапу від Середньовіччя до Ренесансу. Аналіз «Божественної комедії» (частина 1 «Пекло»).
11. Життя і творчість Ф. Петрарки, Дж. Боккаччо. Література зрілого Відродження.
12. Комедія «дель арте» та її характерні маски. Загальна характеристика епохи Відродження у Франції.
13. Творчість Шекспіра.
14. Життя і творчість Сервантеса.

Для поновлення або переведення на III курс та паралельного навчання

15. Класицизм як теорія мистецтва. Основні положення естетичної системи класицизму.
16. Бароко як літературний напрям. Складність соціальної природи бароко, що зумовила багатоплановість його ідейних і художніх тенденцій.
17. Ренесансні традиції і проблеми бароко у творчості П. Кальдерона.
18. Революція в Англії і творчість Д. Мільтона. Поема «Втрачений рай».
19. Творчість П. Корнеля, Ж. Расіна, Мольєра.
20. Літературні напрями Просвітництва: рококо, просвітницький класицизм, просвітницький реалізм, сентименталізм. Основні жанри просвітницької літератури.
21. Романи Д. Дідро, Дж. Свіфта, С. Річардсона, Г. Філдінга, Т. Смоллета, Л. Стерна.
22. Творчість Бомарше.
23. Філософські повісті Вольтера «Кандид, або Оптимізм».
25. Педагогічні ідеї Руссо в романі «Еміль, або Про виховання». «Юлія, або Нова Елоїза» і жанр сентиментального роману в листах. Місце «Сповіді» Руссо у світовій літературі.
26. Творчість Й.-В. Гете і Г. Шиллера.

27. Драматургія Просвітництва: Гольдони, Гоцці, Альф'єрі. Загальна характеристика американської літератури.
  28. Творчість Е.Т.А.Гофмана. Ідея універсальної особистості, роль музики і творчості, двосвіття, фантастика, гротеск, романтична іронія.
  29. Психологічний і соціальний роман Ж. Санд, тема мистецтва і творчої особистості в її романах.
  30. Творчий шлях В. Гюго. Періодизація. Передмова до драми «Кромвель» як маніфест французького романтизму.
  31. Творчість Блейка, С.Т.Колріджа, П.Б.Шеллі. «Озерна школа» В. Вордсворт.
  32. Витоки характеру і творчості Дж.Г.Байрона, життєві цілі поета. Скептицизм і раціоналізм.
  33. Концепція особистості в романах В. Скотта. Своєрідність композиції. Зв'язок романів В. Скотта з готичним романом.
  34. Зв'язок романістики Ф.Купера з традицією В. Скотта, а В. Ірвінга і Е. По з німецьким романтизмом.
- Для поновлення або переведення на IV курс та паралельного навчання***
35. Бронте і Дж. Еліот, англійська традиція соціально-побутового і психологічного романів.
  36. Позма Г. Гейне «Німеччина. Зимово казка» (1844). Особливості жанру і типологія ліро-епічної поеми: сюжет, структура, ліричний герой.
  37. Ш. Бодлер. Соціальні, духовні та естетичні позиції поета.
  38. Творчість Ф. Стендаля.
  39. Творчість О. Бальзака.
  40. Роман Ж.-К. Гюїсманса «Навпаки» - «біблія» європейського декадансу.
  41. Елементи імпресіонізму в творчості П. Верлена, Е. Дюжарден, бр. Гонкур, Е. Золя, Мопассана, М. Пруста.
  42. Французький символізм: генезис і естетика.
  43. «Новий психологізм» Гамсуна.
  44. Реалістична соціально-психологічна драма ідей Ібсена («Ляльковий дім», «Привиди»). Значення Ібсена для становлення західноєвропейської « нової драми ».
  45. Ф. Ніцше як виразник кризового стану європейської культури рубежу століть.
  46. О. Уайльд – глава англійського естетизму. Періодизація творчості Уайльда. Уайльд-поет, казкар, романіст.
  47. Неоромантизм в англійській літературі. Жанрові вподобання англійських неоромантиків.
  48. Творчість М. Твена, Д. Лондона, Т. Драйзера.
  49. Польський позитивізм (Б. Прус, Е. Ожешко, Г. Сенкевич).
  50. «Молода Польща».

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання вступного випробування здійснюється за 200-бальною шкалою (від 0 до 200 балів). Мінімальна кількість балів – 0. Максимальна кількість балів – 200. Прохідний бал – 100.

Відповідь студента зараховується в наступних випадках:

- Теоретичні питання розкрито в повному обсязі, відповідь на питання викладено в логічній послідовності, зроблено правильні висновки.
- Теоретичні питання розкрито в повному обсязі, але матеріал викладено в недостатній логічній послідовності або зроблені неправильні висновки.
- Частина питань розкрито не в повному обсязі, зроблені незначні помилки.

За результатами співбесіди відповідь студента не зараховується, якщо більша частина теоретичних питань не була висвітлена або всі питання повністю не розкриті.

«незараховано»	0 – 99	0 – 99	Вступник розрізняє об'єкти вивчення. Вступник відтворює незначну частину навчального матеріалу, має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення. Вступник відтворює лише частину навчального матеріалу; виконує елементарні завдання.
«зараховано»	100 – 139	100-109	Вступник здатний до часткового відтворення основного навчального матеріалу, може повторити за зразком певну операцію, дію.
		110-119	Вступник відтворює основний навчальний матеріал, здатний з помилками й неточностями дати визначення понять,
		120-129	Вступник виявляє знання й розуміння основних положень навчального матеріалу, може сформулювати правила, визначення, поняття. Відповідь його (її) правильна, але недостатньо осмислена.
		130-139	Вступник відтворює навчальний матеріал, може сформулювати правила, визначення, поняття. Вміє застосовувати знання при виконанні завдань за зразком.
	140 – 179	140-149	Вступник правильно відтворює навчальний матеріал, знає основоположні теорії і факти, вміє наводити окремі власні приклади на підтвердження певних думок, частково контролює власні навчальні дії.
		150-159	Знання вступника є достатніми, він (вона) застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, намагається аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв'язки і залежність між явищами, фактами,
		160-169	Вступник достатньо володіє вивченим матеріалом, може робити висновки, загалом контролює власну діяльність.

			Відповідь його (її) логічна, хоч і містить певні неточності.
		170-179	Вступник добре володіє вивченим матеріалом, застосовує знання в стандартних ситуаціях, вміє аналізувати й систематизувати інформацію, використовує загальновідомі докази із самостійною і правильною аргументацією.
	180 – 200	180-189	Вступник має повні, глибокі знання, здатний (а) використовувати їх у практичній діяльності, робити висновки, узагальнення.
		190-194	Вступник має гнучкі знання в межах вимог навчальних програм, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях, вміє знаходити інформацію та аналізувати її, ставити і розв'язувати проблеми.
		195-200	Вступник має системні, міцні знання в обсязі та в межах вимог навчальних програм, усвідомлено використовує їх у стандартних та нестандартних ситуаціях. Вміє самостійно аналізувати, оцінювати, узагальнювати опанований матеріал, самостійно користуватися джерелами інформації, приймати рішення.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Античная литература / Под ред. А.А. Тахо-Годи. М., 1986.
2. Барлас Л.Г. Русский язык. Введение в науку о языке. Лексикология. Этимология. Фразеология. Лексикография: Учебник / Л.Г. Барлас, Г.Г. Инфантова, М.Г. Сейфулин, Н.А. Сенина; Под ред. Г.Г. Инфантовой. - М.: Флинта: Наука, 2003. – 256 с.
3. Белошапкова В.А. Современный русский язык: Учеб. для филол. спец. высших учебных заведений / В.А. Белошапкова, Е.А. Брызгунова, Е.А. Земская и др.; Под ред. В.А. Белошапковой. – 3-е изд., испр. и доп. – М.: Азбуковник, 1997. – 928 с.
4. Белаш Г. О. Історія античної літератури [Текст] : навч. посіб. / Г. О. Белаш. - Київ: Центр учбової літератури, 2017. - 236 с.
5. Гиленсон Б. Античная литература. Древний Рим. М., 2001.
6. Гиленсон Б. Античная литература. Древняя Греция. М., 2001.
7. Давиденко Г. Й. Історія зарубіжної літератури середніх віків та доби Відродження [Текст] : навчальний посібник / Г. Й. Давиденко, В. Л. Акуленко. - К.: Центр учбової літератури, 2007. - 248 с.
8. Зарубежные писатели: Биобиблиографический сл.: В 2 ч. М., 1997 (2003).
9. История зарубежной литературы XIX века. Романтизм. Хрестоматия историко-литературных материалов. М. 1990.
10. История зарубежной литературы XIX века. Ч. I. М., 1991.
11. История зарубежной литературы XVII века. М.: Высшая школа, 1999.
12. История зарубежной литературы XVIII века. М.: Высшая школа, 1999.
13. Луков В.А. История литературы. Зарубежная литература от истоков до наших дней. М., 2003.
14. Наливайко Д. Искусство: направления, течения, стили. К., 1981.
15. Новиков Л.А. Современный русский язык: Учебник: Фонетика. Лексикология. Словообразование. Морфология. Синтаксис. – 4-е изд., стер. / Л.А. Новиков, Л. Г. Зубкова, В. В. Иванов и др.; Под общ. ред. Л.А. Новикова. – СПб.: Изд-во «Лань», 2003. – 864 с.
16. Пашенко В., Пашенко Н. Антична література. Київ: Либідь, 2001.
17. Радциг С.И. История древнегреческой литературы. М., 1977.
18. Рахманова Л.И., Суздальцева В.Н. Современный русский язык: Лексика. Фразеология. Морфология: Учеб. для студентов вузов, обучающихся по направлению и специальности «Журналистика»/ Л.И. Рахманова, В.Н. Суздальцева. – 2-е изд., испр. и доп. – М.: Аспект Пресс, 2003. – 464 с.
19. Тронский И.М. История античной литературы. М., 1983.
20. Трыков В.П. Зарубежная литература конца XIX - начала XX веков: Практикум. М., 2001.
21. Федотов А.И. История западноевропейской литературы средних веков: Учебник-хрестоматия. Идеограммы, схемы, графики. М.: Флинта, Наука, 1999. 160 с.
22. Фомина М.И. Современный русский язык. Лексикология / М.И. Фомина Ученик. 4-е изд., испр. - Москва: Высшая школа, 2001. – 415 с.
23. Храповицкая Г. Н., Коровин А. В. История зарубежной литературы: западноевропейский и американский романтизм: Учебник. М.: Флинта: Наука, 2003
24. Чеснокова Л.Д., Современный русский язык: Теория. / В.С.Печникова Л.Д Чеснокова., - Анализ языковых единиц: В 3 ч.: Учебн. для филолог. спец. высш. учебн. зав. – Ростов-на –Дону: «Феникс», 1997. – 320 с.
25. Шайтанов И.О. История зарубежной литературы эпохи Возрождения. В 2 т. М.: Гуманист, 2001.